

ชื่อโครงการ กระบวนการเรียนรู้เพื่อจัดทำสื่อภูมิประเทศจำลองดอยหลวงเชียงดาวโดยชุมชน เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ชื่อหัวหน้าโครงการ นายโอพาร อ่องพะ

บทคัดย่อ

การวิจัยของโครงการศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อจัดทำสื่อภูมิประเทศจำลองดอยหลวงเชียงดาวโดยชุมชน เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลแม่นะ เชียงดาว เมืองคองและเมืองงายบางส่วน ตั้งแต่กระบวนการคิด วางแผน กำหนดโจทย์ วัตถุประสงค์การวิจัย และการสร้างกระบวนการการวิจัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดกระบวนการที่ทำให้ชุมชนสามารถรู้ถึงสาเหตุของปัญหา การค้นหาปัญหา รวมทั้งสามารถค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันได้ ซึ่งงานวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ สิ่งสำคัญในกระบวนการวิจัย คือ การใช้สื่อภูมิประเทศจำลองดอยหลวงเชียงดาวมาเชื่อมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มคนต่างๆที่มีความหลากหลายและให้ความสนใจและเกี่ยวข้องกับดอยหลวงเชียงดาว ได้รู้คุณค่า ความสำคัญของดอยหลวงเชียงดาวผ่านการอธิบายตามภูมิทัศน์ฐานดอยหลวงเชียงดาว

กรอบแนวคิดหลักที่ใช้ในการศึกษา ใช้แนวคิดการสร้างเครื่องมือ การจัดทำฐานข้อมูล เพื่อนำไปสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มคนที่หลากหลายในชุมชน โดยเฉพาะองค์กรที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถนำไปขยายผลสร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชนและกลุ่มคนอื่นๆได้ ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า 1) ได้ฐานข้อมูลซึ่งเป็นภาพรวมของดอยหลวงเชียงดาว ทั้งทางทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ สัตว์ป่า พรรณพืช ความหลากหลายระบบนิเวศที่มีความแตกต่างกันตามระดับสูง และข้อมูลฐานชุมชนรอบดอยหลวงเชียงดาวที่สามารถนำมาประกอบการลงข้อมูลในภูมิประเทศจำลองดอยหลวงเชียงดาวและจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ในกิจกรรมอื่นๆต่อไปได้ 2) ได้รูปแบบภูมิประเทศจำลองดอยหลวงเชียงดาว ที่เป็นเครื่องมือหรือสื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับกลุ่มคนทุกระดับ 3) ได้มีการเอาฐานข้อมูล และสื่อไปคิดวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวดอยหลวงเชียงดาวทั้งกลุ่มผู้ประกอบการ ลูกหาบ ไกด์ นำทาง เจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า รวมไปถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว แม่นะ เมืองคองและเมืองงายบางส่วน รวมไปถึงการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มชาวบ้านที่มีการจัดการป่า ดูแลรักษาป่า กับกลุ่มทุนที่เข้ามาบุกรุกพื้นที่ป่าของชาวบ้าน รวมไปถึงการนำมาอธิบายขยายผลการเรียนรู้สู่สาธารณะต่อสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับดอยหลวงเชียงดาว

ด้วยกระบวนการของการสร้างเครื่องมือ สื่อภูมิประเทศจำลองดอยหลวงเชียงดาวดังกล่าว ทำให้ชุมชน โดยเฉพาะหมู่บ้านรอบดอยหลวงเชียงดาว ได้นำไปใช้ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรหมู่บ้านของตนเอง ทั้งการจัดการป่า การจัดการแหล่งน้ำ และบางส่วนของกระบวนการสร้างกลไกความร่วมมือในระดับตำบล ได้นำไปสู่การนำเสนอแผนการจัดการทรัพยากรเข้าสู่ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่น กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่นะ เป็นต้น